

431 UTLÅTANDE AV FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS KRITIKERRÅD 16.III 1881

HUB, JVS *handskriftssamling*

Arvosteliakunta ei ole määräjalla Marraskuun 2:sta päivästä «uonna» 1878 aina 1880 vuoden loppuun kirjapainosta ulostulleiten teosten seasta löytänyt muuta alkuperäisiä suomalaisia varsinaiseen kansalliskirjallisuuden luettavia kirjoja kuin Krohnin tekemiä: »Kertomuksia Suom^{en}» hist^{oria}sta, 5 Osa ja »Elämän havannoita»; kirjoittanut P. Päivärinta. Teos sisältää kah^{de}ssa vihossa neljä erinäistä tarinaa, »Kuvauksia kansan elämästä», tietysti suomalaisen kansan, takaa nimilehti. Waikka tämä teos ei ole ansiota vailla, sitä ei kuitenkaan voi lukea niitten kirjain lukuun, jotka »kansallis-kirjallisuuden arvoa suuremmissa määrässä korottasivat». Tekiän kuvaillma voima ei ole näissä tarinoissa luonut mitään kansan jokapäiväistä elämätä ylevempää, niin että melkein uskoisi, että niissä suorastaan kuvataan, mitä kirjantekijä on omin silmin nähnyt, omin korvin kuullut. Kieli on hyvinki sujuvaa, mutta eristystapa on sitä laatua, että se lukiata pian väsyttää. Kirjantekijä näet harvoin vuorostaan kertoo tapahtumia ja esittelee henkilön mielipiteitä, vaan lukia saapi näistä kaikkista tiedon jonka tarinan henkilön suusta siten, että kirjantekijä itte taskaan kyseele ja joka tarinan henkilö antaa vastaukset. Dialogillinen esitystapa tietysti kyllä saattaa ||eri aineilla|| olla hyvinki sopiva, mutta se vaati isoa neroa tekiässä ||jopa jonku määrän runoilisuuttakin, jos yksitoikoisuuta tahdotaan välttää.|| Mutta kuin se liikku jokapäivästen ja vähäpätöisten asiain alalla, tulee se kankeaksi ja väsyttäväksi.

Vielä olisi J. Krohnin ulosantama 5 Osa »Kertomuksia suom^{alais}ten» hist^{oria}sta» niitä kirjoja, jotka tässä tilassa saattaisivat tulla kysumykseen. Kuitenki ei olisi sopivaa, tätä yhtä osaa teoksesta, joka kokonaisuudessaan kieltämättä kohtaa kotimaisen kirjallisuuden arvoa, erittäin arvoistella, ja palkion ehto ja on niin supistettu, ettätoiselta puolen arvosteliakunta tuokin saatta ottaa teosta kokonaisuudessaan tarkasteltavaksi. Arvosteliakunnan hankkeet siis olisivat jääneet mitättömäksi, jos ei herra Krohn olisi kunnalle lähettänyt; hänen tekemästänsä »Suomalaisen kirjallisuuden historian» ensimmäisestä »Kalevala» merkitystä osasta, joka vasta tämän vuoden alussa on joutunut valmiiksi kirjapainosta,

Jonkun kirjallisuuden historiaa ei liene mahdollinen kirjoittaa, jos ei tällä kirjallisuudella ole ollut useampia eri jaksoja, liittyviä toinen toisensa, sekä jokainen esittäen kansan, jopa ihmiskunnan kats^o yleiseen kulturihistoriaan.

Mutta suomalaisella kirjallisuudella ei ole ainakin näköisellä enemmän kuin kaksi semmoista jaksoa, nimittäin kirkollinen kirjallisuus, jota on kestänyt monta sataa vuotta, ja vasta alkaava nykyinen kirjallisuus. Kalevala ja muut kansallisorunot ynnä niihin kuuluvat teokset seisovat historian ulkopuolella, ja ovat vaikuttaneet ainoastaan nykyiseen kirjallisuuteen, Luulisi siis vasta sanattua historiaa kirjoittamalla voidaan todeksi näyttää, että semmoinen nyt jo olisi mahdollinen.

Ainakin tohtori Krohn'in näytteestä, joka pitäisi olla 1:n osa Suomalaisesta kirjallisuuden historiasta on mahdoton päättää, onko tämän historian kirjoittamonen hänelle ansiotuva taikka ei. Merkkillinen, asia on ettei teoksessa löydy vähäntäkään viittausta siihen, että

kirja olisi kuuluva johonkuun yhteiseen kirjallisuuden historiaan. Sillä mitä »Johdotuksessa» tästä puhutaan, eivätkä mitään itse teokseen, koska tämä ei millään siteellä liity mihinkään mukaan aiheissa olevaan kertomukseen taikka arvostelemiseen.

Teos siis onpi katsottava ainoastaan omalta kannaltaan, niinkuin oleva erinäinen *Kalevala-Runon arvosteleminen*; ja ei kieltäne kukaan, että se semmoisena on kaikkiin etevin, mikä meidän ja muidenki maiden kirjallisuudessa löytyy.

10 Varsinkin ovat kappaleet»Kalevalan yhtenäisyys» ja II »Kalevala runollinen kauneus ylimalkaan», ensimmäistä Lukua tätä kaikin puolin ylevää laatua.

Ensimmäisessä kappaleessa kokee kirjantekijä toteen näyttää, ettei niinkuin monet ovat väittäneet, Kalevalalta puutu »Yhtenäisyyttä» ja otaksunen tämän löytyvän Kalevan riennoissa Sampoja itselleen voitamaan ja näitten rientoin lopullisessa onistumisessa. Hyvinkj, uskotava on, ettei mitkään todistukset siitä poistaman eri mielipiteitä tässä tärkeässä asiassa. Mutta kirjantekijä on ainakin yhteen sitonut kaikki ne todistukset, joita tähän asti väitöksensä puolustamiseksi on käytetty, ja näitä uusilla tulevilla päätöksillä vahvistanut siihen määrään, ettei suoralle kieltämiselle enään siasa löydy. Jokainen ymmärtää, 20 kuinka tärkeä tämä asia on. Sillä teoksen runollisesta yhtenäisyydestä riippuu, onko Kalevala luettava kansallisten kertomorunoihin, taikka ei. Ja tässäkin kappaleessa esitystapa on monin paikoin luettava kaunokirjalliseksi. Mutta vasta seuraava kappaleesta, Kalevalan runollisesta kauneudesta, saattaa kaunokirjallisuuteen rajoittaa alusta loppuun asti. Herra Krohni tässä esittää tämän kauneuden loistavana suomalaisen kansallishengen tuottamana lukijan silmien eteen ja ikäänkuin painaa, hänen sydämeensä oman intonsa ja iloisen rakkau- 30 densa ||tätä kansallishengen ilmiötä kohtaan.||

Seuraavat kappaleet tässä Luvussa: »Wäinämöine», »Ilmarinen» ja n(iin) e(delleen), eivät enään anna siasa samalle ylevälle ja runolliselle esitykselle, kuin toisen kappaleen esine. Kuitenki on esimerkiksi »Ainon» kuvailemista runossa niin taitavasti selitetty ja esitelty, että tuskin mielyttävämpää lukemista alkuperäisessä suomalaisessa kansalliskirjallisuudessa löytyne.

Esineet toisen Luvun kappaleessa: »Kalevalan runot suomen kielen aluella» ovat varsinaista ja tieteellistä tutkimusta, jonka ansio paraiten riippuu siitä, kuinka täysinäisesti kirjantekijä on kerännyt niitä tekoosioita, jotka kuuluvat mainion kansallisrunomme ulkonaisiin esineihin. 40

Tästä kyllä lyhyestä selityksestä toki näkynee, että herra Krohnin kysymyksessä oleva kirja arvosteliakunnan mielestä kuuluu niihiin »alkuperäisiin suomalaisiin kirjatuotteihin, jotka varsinaisen kirjallisuuden arvoa suuremmassa määrässä korottavat.»

Arvosteliakunta on sentähden yksimielisesti päättänyt herra Krohnille antaa isomman Kirjallisuuden Seuralta määrätyn palkinnon tekevä 2 000 markkaa; luullen Seuran kunnioitettavien jäsenien, niinkuin arvosteliakunnankin mielellään näkevän, että tämä kunnianosoitus on sattunut tulemaan herra Krohnin osaksi, jonka ansio suomalaisen kirjallisuuden alalla jo ennestään on niin suuri ja kiitettävä. 50